

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 19/22
Luksemburgā, 2022. gada 27. janvārī

Ģenerālvokāta secinājumi lietā C-817/19
Ligue des droits humains

Ģenerālvokāta G. Pitruzzella ieskatā, Pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšana, kā arī automātiska visaptveroša un nediferencēta apstrāde ir saderīga ar pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību

Savukārt PDR datu visaptveroša un nediferencēta uzglabāšana neanonimizētā formā var būt attaisnota tikai tad, ja pastāv nopietni, patiesi un faktiski vai paredzami draudi dalībvalstu drošībai, kā arī ar nosacījumu, ka šīs uzglabāšanas laiks ir ierobežots ar to, kas ir absolūti nepieciešams

Turklāt PDR direktīvā paredzētajā kategorijā “Vispārīgas piezīmes” ietverto datu nosūtīšana neatbilst Hartā prasītajām skaidrības un precizitātes prasībām

PDR datu izmantošana ir būtisks faktors cīņā pret teroristu nodarījumiem un smagiem noziegumiem. Šajā nolūkā PDR direktīva¹ nosaka pienākumu sistemātiski apstrādāt ievērojamu daudzumu aviopasažieru datu, tiem ieceļojot Savienībā un izceļojot no tās. Turklāt šīs direktīvas 2. pantā dalībvalstīm ir paredzēta iespēja to piemērot arī ES iekšējiem lidojumiem.

Ligue des droits humains (LDH) ir bezpeļņas apvienība, kas 2017. gada jūlijā vērsās *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālajā tiesā] (Beļģija) ar atcelšanas prasību attiecībā uz 2016. gada 25. decembra likumu, ar kuru Beļģijas tiesībās tiek transponēta PDR direktīva un iepriekšējās pasažieru informācijas (IPI) direktīva². LDH ieskatā, ar šo likumu netiek ievērotas Beļģijas tiesībās un Savienības tiesībās garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Tā kritizē, pirmkārt, PDR datu ļoti plašo apjomu un, otrkārt, šo datu vākšanas, nosūtīšanas un apstrādes visaptverošo raksturu. Tā uzskata, ka ar šo likumu tie apdraudēta arī personu brīva pārvietošanās, ciktāl ar to, attiecinot PDR sistēmu uz ES iekšējiem lidojumiem, netieši tiek atjaunota robežkontrole.

2019. gada oktobrī *Cour constitutionnelle* uzdeva Tiesai desmit prejudiciālus jautājumus par PDR direktīvas un IPI direktīvas spēkā esamību un interpretāciju un arī par Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) interpretāciju³.

Šodien sniegtajos secinājumos ģenerālvokāts *Giovanni Pitruzzella* visupirms precizē, ka tad, ja to pasākumu avots, ar kuriem notiek iejaukšanās ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – “Harta”) noteiktajās pamattiesībās, ir Savienības tiesību akts, **Savienības likumdevējam ir pienākums noteikt būtiskos elementus**, kas definē šīs iejaukšanās tvērumu. Turpinājumā viņš atgādina, ka tiesību normas, ar kurām tiek uzlikts pienākums vai tiek atļauts fizisko personu personas datus sniegt trešai personai, kā, piemēram, publiskai iestādei, ja šīs fiziskās personas nav devušas savu piekrišanu, neatkarīgi no aplūkojamo datu turpmākās izmantošanas ir jā kvalificē kā iejaukšanās viņu privātajā dzīvē, kā arī – iejaukšanās pamattiesībās

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV 2016, L 119, 132. lpp.).

² Padomes Direktīva 2004/82/EK (2004. gada 29. aprīlis) par pārvadātāju pienākumu darīt zināmus datus par pasažieriem (OV 2004, L 261, 24. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

uz personas datu aizsardzību⁴. Šī iejaukšanās ir attaisnojama tikai tad, ja tā ir paredzēta tiesību aktos, ar to tiek respektēta šo tiesību un brīvību būtība, un, ievērojot samērīguma principu, tā ir nepieciešama un patiešām atbilst Savienības atzītiem vispārējo interešu mērķiem vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

Pirmkārt, attiecībā uz personas datiem, kurus gaisa pārvadātājiem saskaņā ar PDR direktīvu ir pienākums nosūtīt pasažieru informācijas nodaļām (turpmāk tekstā – “PIN”), ģenerālvokāts norāda, ka iejaukšanās pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību – kuru ietver pasākums, ar ko tiek noteikti šo tiesību īstenošanas ierobežojumi, – apmērs un būtiskums ir atkarīgs pirmām kārtām no apstrādājamo datu apjoma un veida. Šo datu identificēšana tādējādi ir būtiska darbība, un jebkuram juridiskajam pamatam, uz kā šāds pasākums ir balstīts, tā katrā ziņā ir jānosaka tik skaidri un precīzi, cik vien iespējams. Norādījis, ka tādu vispārīgu informācijas kategoriju izmantošana, kas pietiekami skaidri nenosaka nosūtāmo datu raksturu, apjomu un veidu, **neatbilst Hartā noteiktajām skaidrības un precizitātes prasībām**, ģenerālvokāts secina, ka **šīs direktīvas I pielikuma 12. punkts nav spēkā**, ciktāl šī tiesību norma nosūtāmo datu kategorijās ietver kategoriju “Vispārīgas piezīmes”, kas attiecas uz visu informāciju, kuru gaisa pārvadātāji ir savākuši saistībā ar savu pakalpojuma sniegšanas darbību, papildus tai, kas *expressis verbis* uzskaitīta citos šī I pielikuma punktos.

Turpinājumā ģenerālvokāts uzsver, ka dati, kurus gaisa pārvadātājiem saskaņā ar PDR direktīvu ir pienākums nosūtīt PIN, ir atbilstīgi **adekvāti un nav pārmērīgi, ņemot vērā** šīs direktīvas **mērķus**, un ka to tvērums **nepārsniedz šī mērķa sasniegšanai absolūti nepieciešamo**. Viņš turklāt uzskata, ka šī nosūtīšana ir saistīta ar **pietiekamām garantijām**, kuru mērķis ir raudzīties, pirmām kārtām, lai tiek nosūtīti tikai **skaidri minētie** dati un, otrām kārtām, lai tiek nodrošināta nosūtīto datu **drošība un konfidencialitāte**. Ģenerālvokāts bez tam atgādina, ka PDR direktīvā ir noteikts **vispārējs aizliegums apstrādāt sensitīvus datus** – un tas attiecas arī uz to vākšanu – un tādējādi PDR direktīvā ir paredzētas **pietiekamas garantijas**, kas ikvienā savākto datu apstrādes posmā ļauj izslēgt, ka šajā apstrādē tieši vai netieši varētu tikt ņemtas vērā aizsargājamās iezīmes.

Otrkārt, ģenerālvokāts uzskata, ka PDR datu nosūtīšanas visaptverošais un nediferencētais raksturs un aviopasažieru iepriekšējs novērtējums, izmantojot šo datu automātisku apstrādi, ir saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu, kuros nostiprinātas pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Šajā ziņā viņš it īpaši uzskata, ka Tiesas judikatūra par datu saglabāšanu un piekļuvi tiem elektronisko komunikāciju nozarē⁵ nav attiecināma uz PDR direktīvā paredzēto sistēmu. Viņš turklāt norāda, ka saskaņotas PDR datu apstrādes sistēmas izveidošana Savienības līmenī gan attiecībā uz lidojumiem ārpus Savienības, gan – dalībvalstīm, kuras izmantojušas PDR direktīvas 2. pantu, – attiecībā uz Savienības iekšējiem lidojumiem ļauj nodrošināt, ka šo datu apstrāde tiek veikta, ievērojot šajā direktīvā noteikto Hartas 7. un 8. pantā nostiprināto pamattiesību augsta līmeņa aizsardzību.

Vispārīgāk ģenerālvokāts uzsver fundamentālo nozīmi, kāda ar PDR direktīvu izveidotās garantiju sistēmas kontekstā ir uzraudzībai, ko veic **neatkarīga uzraudzības iestāde**, kurai ir **pilnvaras pārbaudīt datu apstrādes likumību, veikt izmeklēšanu, pārbaudes un revīzijas un izskatīt ikviena datu subjekta iesniegtas sūdzības**. Viņš šajā ziņā precizē, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai dalībvalstis, transponējot direktīvu valsts tiesībās, attiecīgajai valsts iestādei **šīs pilnvaras uzticētu pilnā apjomā**, tai piešķirot tās uzdevuma izpildei nepieciešamos materiālos un personāla resursus.

Saistībā it īpaši ar aviopasažieru iepriekšējo novērtējumu, kas attiecas, pirmām kārtām, uz PDR datu salīdzināšanu ar datubāzēm, kuras paredzētas nolūkā novērst, atklāt un izmeklēt teroristu nodarījumus un smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem, – kas ir šī vērtējuma pirmais posms – ģenerālvokāts norāda, ka jēdziens **“datubāzes, kuras paredzētas nolūkā”** ir

⁴ Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/Ungārija, [C-78/18](#) (124. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī [PP Nr. 73/20](#).

⁵ Skat. it īpaši spriedumus, 2016. gada 21. decembris, *Télé2 Sverige*, [C-203/15](#) un C-698/15 (skat. arī [PP Nr. 145/16](#)), un 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net u.c.*, [C-511/18](#), C-512/18 un C-520/18 (skat. arī [PP Nr. 123/20](#)).

jāinterpretē saskaņā ar Hartā paredzētajām skaidrības un precizitātes prasībām, kā arī ņemot vērā PDR direktīvas mērķus. Viņš uzskata, ka šis jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz valsts datubāzēm, kuras uztur kompetentās iestādes, kā arī uz Savienības un starptautiskām datubāzēm, kuras šīs iestādes izmanto saistībā ar savu uzdevumu, turklāt tām ir jābūt **tiesā un ciešā saistībā ar PDR direktīvas mērķiem cīņties pret terorismu un smagiem noziegumiem**, un tas paredz to, ka tās ir izveidotas šiem mērķiem. Attiecībā, otrām kārtām, uz PDR datu automatisku apstrādi, ņemot vērā iepriekš noteiktus kritērijus, – kas ir minētā iepriekšējā novērtējuma otrais posms – ģenerālvokāts uzskata it īpaši, ka šāda apstrāde nevar tikt veikta, izmantojot uz mašīnmācīšanos balstītas mākslīgā intelekta sistēmas, kuras neļauj uzzināt iemeslus, kas algoritmam likušas nonākt pie pozitīvas atbildes.

Treškārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai Savienības tiesības nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts vispārējs piecus gadus ilgs PDR datu glabāšanas termiņš neatkarīgi no tā, vai iepriekšēja novērtējuma kontekstā šie pasažieri var vai nevar radīt risku sabiedrības drošībai, ģenerālvokāts ierosina PDR direktīvu atbilstoši Hartai interpretēt tādējādi, ka gaisa pārvadātāju sniegto PDR datu glabāšana piecus gadus ilgu laikposmu pēc novērtējuma veikšanas **ir atļauta tikai, ciktāl, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, ir pierādīta saikne starp šiem datiem un cīņu pret terorismu un smagiem noziegumiem**. Visaptveroša un nediferencēta PDR datu glabāšana neanonimizētā formā var būt attaisnota tikai tad, **ja pastāv nopietni, patiesi un faktiski vai paredzami draudi dalībvalstu drošībai**, kas saistīti, piemēram, ar terorisma darbībām, un **ar nosacījumu, ka šis uzglabāšanas laiks ir ierobežots ar to, kas ir absolūti nepieciešams**.

ATGĀDINĀJUMS. Ģenerālvokāta secinājumi Tiesai nav saistoši. Ģenerālvokātu pienākumos ietilpst, ievērojot pilnīgu neatkarību, piedāvāt Tiesai juridiskus risinājumus viņiem nozīmētās lietās. Tiesas tiesneši šobrīd uzsāk apspriest šo lietu, un spriedums tiks pasludināts vēlāk.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums tāpat ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns secinājumu teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē to sniegšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Secinājumu nolasišanas attēli ir pieejami no "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106